

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 25.04.2006
KOM(2006) 173 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE
JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

**i2010-aloitteeseen kuuluva sähköisen hallinnon toimintasuunnitelma: vauhtia
sähköiselle hallinnolle Euroopassa kaikkien hyväksi**

{SEK(2006) 511}

SISÄLLYSLUETTELO

1.	i2010-aloitteeseen kuuluva sähköisen hallinnon toimintasuunnitelma – tavoitteet ja odotukset vuodelle 2010	3
2.	Ketään ei jätetä osattomaksi – edistetään osallisuutta sähköisen hallinnon kautta	5
3.	Tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta todellisuutta.....	6
3.1.	Arvioiminen	7
3.2.	Tietojen ja kokemusten vaihto	7
4.	Keskeisiä vahvan vaikutuksen palveluja kansalaisille ja yrityksille.....	8
5.	Keskeiset toimintaedellytykset paikoilleen.....	9
6.	Vahvistetaan osallistumista ja demokraattista päätöksentekoa Euroopassa	11
7.	i2010-aloitteeseen kuuluvan sähköisen hallinnon toimintasuunnitelman hallinto ja toteutus	12
8.	Päätelmät	13

**KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA
ALUEIDEN KOMITEALLE**

**i2010-aloitteeseen kuuluva sähköisen hallinnon toimintasuunnitelma: vauhtia
sähköiselle hallinnolle Euroopassa kaikkien hyväksi**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

**1. i2010-ALOITTEeseen KUULUVA SÄHKÖISEN HALLINNON TOIMINTASUUNNITELMA –
TAVOITTEET JA ODOTUKSET VUODELLE 2010**

Komissio esittää tässä sähköisen hallinnon (eGovernment) toimintasuunnitelmansa, joka on olennainen osa sen i2010-aloitetta, jolla edistetään kasvua ja työllisyyttä tietoyhteiskunnassa. Toimintasuunnitelmalla halutaan antaa vauhtia Lissabonin strategialle ja Euroopan yhteisön muille toimintalinjoille.

Maat, jotka sijoittuvat kärkeen vertailtaessa julkisen sektorin avoimuutta ja tehokkuutta sekä sähköisiin viranomaispalveluihin liittyviä valmiuksia, pärjäävät hyvin myös talouden suorituskyvystä ja kilpailukyvyistä tehdyissä vertailuissa.¹ Kansallisen kilpailukyvyn, innovointivoiman ja julkishallinnon laadun välillä oleva vahva yhteys merkitsee sitä, että globaalissa taloudessa on välttämätöntä parantaa hallintoa. Sähköisten palvelujen avulla julkishallinnon elimet voivat antaa voimakkaan panoksen Lissabonin strategian hyväksi.

Yhtä tärkeää sähköisten viranomaispalvelujen vauhdittaminen on modernisoinnin ja innovoinnin näkökulmasta: valtiot joutuvat vastaamaan sellaisiin suuriin haasteisiin kuin väestön ikääntyminen, ilmastonmuutos ja terrorismi samalla kun kansalaiset vaativat parempia palveluja, parempaa turvaa ja parempaa demokratiaa ja yritykset puolestaan haluavat vähemmän byrokratiaa ja tehokkaampia menettelyjä. Kun Euroopan unionin laajentuminen jatkuu ja monimuotoisuus lisääntyy, esiin tulee uusia tarpeita ja vaatimuksia. Esimerkiksi julkisten palvelujen olisi toimittava saumattomasti rajojen ylitse, jotta kansalaisten mahdollisuudet liikkua ja harjoittaa liiketoimia lisääntyisivät Euroopassa. Sähköinen hallinto voi auttaa viranomaisia vastaamaan näihin haasteisiin ja vaatimuksiin.

Sähköisen hallinnon toimivuus ja mahdollisuudet ovat jo nähtävissä useissa tässä suhteessa maailman johtaviin kuuluviin EU-maissa. Sähköinen laskutus tuo tanskalaisille veronmaksajille vuosittain 150 miljoonan ja yrityksille 50 miljoonan euron säästöt. Jos se otettaisiin käyttöön koko EU:ssa, vuosisäästöt voisivat ylittää yli 50 miljardiin euroon. Belgiassa toimintarajoitteiset voivat saada etuuspäätöksen Internetin kautta muutamassa sekunnissa, kun siihen aiemmin saattoi mennä 3–4 viikkoa. Tällaiset ajansäästöt ja asioinnin helppous voitaisiin ulottaa laajalle, jolloin niistä hyötyisivät kaikki Euroopan kansalaiset monien julkisten palvelujen käyttäjinä.

¹ Maailman talousfoorumin kansainvälinen kilpailuraportti, Euroopan komission innovaatiotoimintaa käsittelevät tulostaulut (Trendcharts and Scoreboards), sähköisiin viranomaispalveluihin liittyviä valmiuksia tarkastelevat YK:n Global eGovernment Readiness -raportit (2003, 2004, 2005).

Tällä toimintasuunnitelmalla komissio pyrkii seuraaviin tavoitteisiin:

- Vauhditetaan kouriintuntuvien etujen saattamista kaikkien kansalaisten ja yritysten ulottuville.
- Varmistetaan, etteivät kansallisella tasolla toteutettavat sähköiset viranomaispalvelut luo uusia esteitä yhtenäismarkkinoille hajanaisuutensa tai heikon yhteentoimivuutensa vuoksi.
- Laajennetaan sähköisen hallinnon etuja EU:n tasolla hyödyntämällä jäsenvaltioiden aloitteisiin liittyviä mittakaavaetuja ja paneutumalla yhdessä Euroopan yhteisiin haasteisiin.
- Huolehditaan siitä, että kaikki osapuolet EU:ssa toimivat yhteistyössä sähköisen hallinnon suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Tämän toimintasuunnitelman keskeisenä perustana on kolmannessa eGovernment-ministerikokouksessa annettu ministerijulistus,² jossa esitetään selkeitä odotuksia laajoille ja mitattaville eduille, joita sähköisestä hallinnosta pitäisi saada vuonna 2010. Komissio arvostaa ministerijulistusta ja jäsenvaltioiden ja yksityissektorin³ vankkaa sitoutumista asiaan. Toimintasuunnitelmassa hyödynnetään sitä erinomaista yhteistyötä kansallisten sähköiseen hallintoon liittyvien aloitteiden kanssa, jota harjoitetaan eEuroopan neuvoa-antavan ryhmän sähköistä hallintoa käsittelevässä alaryhmässä.

Toimintasuunnitelmassa ovat keskipisteessä Euroopan komission toimet, joilla se tukee jäsenvaltioiden tavoitteita ja yhteisön toimintalinjoja, joista mainittakoon erityisesti Lissabonin strategia, sisämarkkinat, säädöskäytännön parantaminen ja Euroopan kansalaisuus.

Toimintasuunnitelmassa keskitytään seuraaviin viiteen keskeiseen sähköisen hallinnon tavoitteeseen ja asetetaan tarkempia tavoitteita vuodelle 2010:⁴

- **Ketään ei jätetä osattomaksi:** edistetään osallisuutta sähköisen hallinnon kautta niin, että vuoteen 2010 mennessä kaikkien kansalaisten ulottuvilla on helppokäyttöisiä luotettavia ja innovatiivisia palveluja
- **Tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta todellisuutta** – vuoteen 2010 mennessä parannetaan merkittävästi käyttäjätyytyväisyyttä, avoimuutta ja vastuullisuutta, kevennetään hallinnollista taakkaa ja tehostetaan toimintaa
- **Tarjotaan keskeisiä vahvan vaikutuksen palveluja** kansalaisille ja yrityksille – vuoteen 2010 mennessä julkiset hankinnat ovat sataprosenttisesti toteutettavissa sähköisesti (ja käyttöaste on 50 prosenttia⁵), ja samaan määräaikaan mennessä on sovittu muita kansalaisille suunnattuja merkittäviä online-palveluja koskevasta yhteistyöstä

² 24. marraskuuta 2005, Manchester, Yhdistynyt kuningaskunta.

<http://www.egov2005conference.gov.uk/documents/proceedings/pdf/051124declaration.pdf>.

³ EICTA Industry Declaration on eGovernment, 25. marraskuuta 2005.

⁴ Tavoitteet 1–4 on vedetty yhteen ministerijulistuksesta.

⁵ EY-kynnysarvon ylittävistä julkisista hankinnoista ks. kohta 4.

- **Keskeiset toimintaedellytykset paikoilleen** – jotta kansalaisilla ja yrityksillä on vuoteen 2010 mennessä mahdollisuus käyttää julkisia palveluja eri puolilla Eurooppaa helpon, turvallisen ja yhteentoimivan tunnistusjärjestelyn välityksellä
- **Vahvistetaan osallistumista ja demokraattista päätöksentekoa** – vuoteen 2010 mennessä esitellään välineitä tehokasta julkista keskustelua ja demokraattiseen päätöksentekoon osallistumista varten.

2. KETÄÄN EI JÄTETÄ OSATTOMAKSI – EDISTETÄÄN OSALLISUUTTA SÄHKÖISEN HALLINNON KAUTTA

Osallisuutta edistävään sähköiseen hallintoon kuuluu

- haasteena **digitaalisen kahtiajaon torjuminen**, jottei kukaan jäisi osattomaksi verkkoasiointina tarjottavista julkisista palveluista
- tilaisuutena mahdollisuus ajaa **tieto- ja viestintätekniikkaan pohjautuvaa osallisuuspolitiikkaa** sähköisen hallinnon tarjoamien uusien mahdollisuuksien avulla.

Tieto- ja viestintätekniikan mahdollistamat julkiset palvelut auttavat lujittamaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja varmistamaan, että muita heikommassa asemassa olevien toimintamahdollisuuksien tiellä on vähemmän esteitä. Valtionhallinnon verkkosivut eivät vielä ole läheskään tietoyhteiskunnan esteettömyyteen liittyvien ohjeiden⁶ mukaisia. Julkisia palveluja halutaan päästä käyttämään muutenkin kuin Internetin kautta – esim. digitaalisen television välityksellä, matkapuhelimilla ja kiinteän verkon puhelimilla tai henkilökohtaisesti.

Jäsenvaltiot ovat ottaneet omakseen sähköisen hallinnon osallisuustavoitteet **varmistaa, että käyttämällä tieto- ja viestintätekniikkaa innovatiivisesti, tekemällä tunnetuksi sähköisen hallinnon tarjoamia hyötyjä sekä parantamalla käyttäjien taitoja ja heille annettavaa tukea päästään vuoteen 2010 mennessä siihen, että kaikki kansalaiset sosiaalisesti muita heikommassa asemassa olevia myöten pystyvät merkittävällä tavalla hyödyntämään sähköistä hallintoa ja että eurooppalaiset julkishallinnon elimet tarjoavat tietojan ja palvelujaan niin, että niiden käyttö on entistä helpompaa ja että kansalaisten luottamus niihin paranee.**

Komissio tukee jäsenvaltioiden toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Esteetön tietoyhteiskunta -tiedonannon⁷ sekä vuodeksi 2008 kaavaillun osallisuutta edistävää tietoyhteiskuntaa koskevan suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma on osa i2010-aloitteeseen kuuluvia toimia, joilla pyritään edistämään osallisuutta tietotekniikan avulla, ja sen perusteella toteutetaan lisää toimia vuodesta 2008 lähtien.

⁶ *eAccessibility of Public Sector Services in the EU*, puheenjohtajavaltio Yhdistyneen kuningaskunnan raportti marraskuulta 2005.

⁷ Esteetön tietoyhteiskunta, KOM(2005) 425.

Avoimessa yhteistyössä jäsenvaltioiden, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa sekä toimia julkishallintojen eurooppalaisen verkon (EPAN) kanssa koordinoiden Euroopan komissio toteuttaa seuraavat toimet:	
2006	Sovitaan jäsenvaltioiden kanssa suunnitelmasta, jossa asetetaan mitattavat tavoitteet ja etapit toimille, joiden avulla kaikki kansalaiset voivat hyödyntää sähköistä hallintoa vuoteen 2010 mennessä.
2007	Laaditaan jäsenvaltioiden kanssa yhteiset ohjeet, joissa sähköisen hallinnon kehitys saatetaan linjaan esteetöntä tietoyhteiskuntaa koskevan tiedonannon kanssa.
2008	Määritellään sisältö strategioille, jotka mahdollistavat sähköisten viranomaispalvelujen käytön useiden eri kanavien kautta, joihin kuuluu esim. digitaali-tv, matkapuhelin, kiinteän verkon puhelin ja muita interaktiivisia laitteita.

Vuosina 2006–2010-toteutettavia toimia:

- Pyritään vastaamaan käyttäjien tarpeisiin tutkimusprojekteilla, koekäyttöhankkeilla, tapauksen mukaan rakennerahastojen tuella ja strategiatutkimuksilla sekä asiaan liittyvien EY-ohjelmien kanssa yhteisillä eritelmillä. Keskitytään etenkin etsimään kustannuksiin nähden tehokkaita ratkaisuja sähköisten viranomaispalvelujen henkilökohtaiseen räätälöimiseen, vuorovaikutteisuuteen ja monikielisyyteen.
- Linjataan käytännön kokemusten vaihto yhteen EPAN-verkon yhteydessä harjoitettavan kansallisen kokemustenvaihdon kanssa. Keskitytään monikanavastrategioihin, osallisuutta edistäviin strategioihin ja hyvinä malleina pidettäviin ratkaisuihin.

3. TEHOKKUUDESTA JA VAIKUTTAVUUDESTA TODELLISUUTTA

Tehokkailla palveluilla säästetään aikaa ja rahaa, ja niillä on enemmän merkitystä kansalaisille, yrityksille ja hallintoelimille toteutettuina tämän toimintasuunnitelman viiden tavoitteen mukaisesti. Hyötyä on luvassa kolmella tasolla: a) kansalaisille ja yrityksille, b) hallintoelimille ja c) yleisesti yhteiskunnalle ja taloudelle.

Jäsenvaltiot odottavat **sähköiseltä hallinnolta sitä, että se vuoteen 2010 mennessä parantaa käyttäjien tyytyväisyyttä julkisiin palveluihin ja keventää selvästi hallintomenettelyistä yrityksille ja kansalaisille syntyvää taakkaa. Samalla julkisen sektorin pitäisi innovatiivisella tieto- ja viestintätekniikan käytöllä pystyä tehostamaan huomattavasti toimintaansa ja lisäämään sen avoimuutta ja vastuullisuutta.**

Haasteista useimmat kohdataan kansallisella tai sitä paikallisemmalla tasolla. Euroopan komissio tuo toimintaan kuitenkin lisäarvoa tukemalla kaikkia tämän toimintasuunnitelman viittä tavoitetta kahdella tapaa: arvioimalla ja tietoja ja kokemuksia jakamalla.

3.1. Arvioiminen

Jotta sähköisen hallinnoinnin käyttö voisi yleistyä, tarvitaan välttämättä merkityksellisiä tietoja,⁸ määrällisiä selvityksiä, vertailuanalyysseja⁹ sekä vaikutusten ja hyötyjen mittaamista ja vertaamista. Valmisteilla on yhteinen vaikutusten ja hyötyjen mittausjärjestely, johon kuuluu yhteisiin (kansallisesti tai Euroopan tasolla mitattuihin) indikaattoreihin perustuva vertailuanalyysi ja mitattavia indikaattoreita hyödyntäviä tapauspohjaisia selvityksiä.¹⁰ Käyttöön on valmistumassa taloudellisia malleja, joita on edelleen kehitettävä tietojen käyttötapojen kartoituksen apuvälineinä, kun esimerkiksi selvitetään investointien ja tuottavuuden suhdetta sähköisen hallinnon projektissa taikka sähköistä hallintoa koskevien linjausten ja ohjelmien vaikutuksia bkt:n kasvuun, työpaikkojen luomiseen tai sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen.

3.2. Tietojen ja kokemusten vaihto

Tarve lisätä kokemustenvaihtoa tunnustetaan laajalti.¹¹ Sitä varten on perustettu ja perustetaan eri järjestelyjä, kuten eGovernment Good Practice Framework,¹² sähköisen hallinnon seurantakeskus (eGovernment Observatory),¹³ Sinun Eurooppasi -portaali,¹⁴ TESTA-verkosto¹⁵ sekä Single Window Customs -sivusto.¹⁶

Nämä toimet antavat mahdollisuuden jakaa riskejä ja saavuttaa mittakaavaetuja etsittäessä innovatiivisia ratkaisuja ja toisinnettavia moduuleja innovointia ja hyvien toimintatapojen vaihtoa varten. Mukana olisivat myös komission omat e-Commission-toimet.¹⁷ EPAN-verkon saavuttamia tuloksia innovatiivisista julkisista palveluista olisi hyödynnettävä täydemmin luomalla niistä yhteys komission tukemiin hyviin toimintamalleihin.

Viimeistään keskipitkällä aikavälillä on tarkoitus tarkastella infrastruktuuripalvelujen kestäväpohjaisuutta EY:n ohjelmien kautta ja kansallisella tai alueellisella rahoituksella. Pitkän aikavälin kestäväpohjaisuudesta on vielä huolehdittava.¹⁸

⁸ Jäsenvaltioita koskevista Eurostatin kotitalous- ja yritystutkimuksista saadaan tärkeitä tietoja osallisuutta edistävästä sähköisestä hallinnosta ja sähköisistä hankinnoista.

⁹ Modinis-ohjelman yhteydessä toteutettu verkossa tarjottavien sähköisen hallinnon peruspalvelujen vertailuanalyysi (kuudes arviointi, 2006) sekä uusi pilottihanke, jolla on tarkoitus parantaa sähköisen hallinnon vertailuanalyysi-indikaattoreita.

¹⁰ Modinis-ohjelmassa toteutettava eGEP-selvitys, jossa tarkastellaan sähköisen hallinnon rahoitusta, hyötyjä ja talouteen liittyviä seikkoja (http://europa.eu.int/egovernment_research).

¹¹ Comossa Italiassa 7. heinäkuuta 2003 toisessa ministerikonferenssissa annettu julistus, tiedonanto *Esteetön tietoyhteiskunta*, KOM(2005) 567, neuvoston päätelmät sähköisestä hallinnosta, joulukuu 2003.

¹² <http://www.egov-goodpractice.org>

¹³ Osoitteessa <http://europa.eu.int/egovo>.

¹⁴ Osoitteessa <http://europa.eu.int/youreurope>.

¹⁵ Osoitteessa <http://europa.eu.int/idabc/en/document/2097/556>.

¹⁶ Osoitteessa

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/common/publications/com_reports/customs/index_en.htm.

¹⁷ Tiedonanto e-Commission 2006–2010, Enabling Efficiency and Transparency, 22. marraskuuta 2005 (ei saatavissa suomeksi).

¹⁸ HVTYK-ohjelmasta ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 2004/7387/EY (EUVL L 144, 30.4.2004, oikaisu EUVL L 181, 18.5.2004, s. 25) 10 artiklan 8 kohta ja 3 artiklan ensimmäisen kohdan d alakohta. Päätöksessä täsmennetään, että vielä on määriteltävä järjestelyt, joilla varmistetaan infrastruktuuripalveluiden rahoituksen ja toiminnan kestävyys.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa Euroopan komissio toteuttaa seuraavat toimet:	
2006	Komissio tekee työskenneltyään yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ehdotuksen yhteiseksi sähköisen hallinnon vaikutusten mittausjärjestelyksi ja täsmentää sitä myöhemmin.
2007	i2010-vertailuanalyysijärjestelyn mukaisesti toteutetaan tämän toimintasuunnitelman edistymisen seuraamiseksi yhteisiin indikaattoreihin perustuvia vertailuanalyysseja ja vaikutusten ja hyötyjen analyysseja käyttäen pohjana jäsenvaltioiden tietoja.
2006	Komissio kartoittaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa menettelyjä, joilla voitaisiin varmistaa kokemustenvaihdon, infrastruktuurien ja palvelujen taloudellinen ja toiminnallinen elinkelpoisuus pitkällä aikavälillä.

Vuosien 2006–2010 aikana komissio toimii edelleen sähköiseen hallintoon liittyvien resurssien, hyvien toimintamallien ja kokemusten vaihdon hyväksi.

4. KESKEISIÄ VAHVAN VAIKUTUKSEN PALVELUJA KANSALAISILLE JA YRITYKSILLE

Sähköinen hallinto etenee satojen julkisten palvelujen modernisoinnin kautta. Useimmat palveluista ovat paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia, mutta on myös sellaisia, joita tarjotaan valtakunnanrajojen ylitse ja joilla on todellista merkitystä kansalaisille, yrityksille ja hallintoelimille. Ne voivat toimia eurooppalaisen sähköisen hallinnon lippulaivoina. Nämä palvelut auttavat myös saamaan aikaan sitoutumista asiaan huipputasolla samoin kuin luomaan merkittävää kysyntää keskeisille toimintaedellytyksille, kuten sähköiselle tunnistamiselle ja yhteentoimivuudelle, mikä tukee tämän toimintasuunnitelman tavoitteita (ks. myös seuraava luku). Näiden ”lippulaivapalvelujen” toteutuksessa on keskityttävä tavoittelemaan näkyviä vaikutuksia niiden laajan *käytön* avulla, ei pelkästään siihen, että niitä voi käyttää sähköisesti.

Esimerkin vahvan vaikutuksen palvelusta tarjoavat sähköiset julkiset hankinnat. Valtion tulojen osuus bkt:stä on noin 45 prosenttia, ja viranomaisten vuotuiset hankinnat Euroopassa edustavat noin 15–20 prosenttia bkt:stä, eli niiden arvo on 1 500–2 000 miljardia euroa vuodessa. Sähköisillä hankinta- ja laskutusmenettelyillä voitaisiin säästää hankintojen kokonaiskustannuksista noin 5 prosenttia ja transaktiokustannuksista 10 prosenttia tai enemmänkin. Vuositasolla säästöt olisivat kymmeniä miljardeja euroja. Erityisesti pk-yrityksille olisi hyötyä helpommasta pääsystä julkisten hankintojen markkinoille ja omien tietoteknisten valmiuksiensa kehittämisestä, mikä puolestaan parantaisi niiden kilpailukykyä.

Sähköisten hankintamenettelyjen laaja käyttöönotto olisikin siksi erittäin toivottavaa. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet siihen, että **vuoteen 2010 mennessä kaikilla julkishallinnon elimillä eri puolilla Eurooppaa on valmiudet hoitaa hankintansa sataprosenttisesti sähköisin menettelyin (kun se on lain mukaan sallittua) ja että tuolloin vähintään**

50 prosenttia EY:n kynnysarvon¹⁹ ylittävistä julkisista hankinnoista tehdään sähköisesti.

Vuosina 2006–2010 komissio kartoittaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa ne luonteeltaan yleiseurooppalaiset vahvan vaikutuksen palvelut, jotka tukevat eniten Lissabonin strategian toteutumista. Erityistä huomiota kiinnitetään kansalaisten liikkuvuuteen liittyviin palveluihin, joista mainittakoon tehokkaammat työnhakupalvelut ympäri Eurooppaa, potilasrekistereihin, sähköisiin lääkemääräyksiin, etuuksiin ja eläkkeisiin liittyvät sosiaaliturvapalvelut samoin kuin ulkomailla opiskeluun liittyvät koulutuspalvelut. Muita tarkasteltavia keskeisiä palveluja ovat mm. yrityksen rekisteröinti ja yrityksille maksettavat alv-palautukset. Lisäksi olisi pyrittävä synergiaetuihin rakennerahastojen sekä paikallisten ja alueellisten kehittämistoimien kanssa.

Ensimmäiseksi on päätetty keskittyä sähköisiin rajatylittäviin hankintoihin. Tarkoituksena on tukea sähköisiin julkisiin hankintoihin liittyvää toimintasuunnitelmaa,²⁰ josta sovittiin jäsenvaltioiden kanssa vuonna 2004 ja jolla pyritään vauhdittamaan jäsenvaltioiden toimia rajatylittävien ratkaisujen toteuttamiseksi.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa Euroopan komissio toteuttaa seuraavat toimet:	
2006	Sovitaan jäsenvaltioiden kanssa suunnitelmasta, jossa asetetaan mitattavat tavoitteet ja etapit ja jolla pyritään siihen, että vuoteen 2010 mennessä julkiset hankinnat pystytään 100-prosenttisesti tekemään sähköisesti ja että käytännössä 50 prosenttia niistä tehdään sähköisesti.
2007	Jäsenvaltioiden jo kehittämien tai kehitteillä olevien ratkaisujen pohjalta vauhditetaan yhteisten eritelmien laatimista keskeisille rajatylittäviin sähköisiin julkisiin hankintoihin liittyville osatekijöille ja käynnistetään pilottihankkeita.
2009	Arvioidaan koekäyttöhankeita ja levitetään tuloksia EU:ssa.
2010	Tarkastellaan rajatylittäviin julkisiin hankintoihin liittyvien sähköisten menettelyjen edistymistä jäsenvaltioissa.

Aikavälillä 2006–2010 sovitaan jäsenvaltioiden kanssa muihinkin sähköisiin vahvan vaikutuksen viranomaispalveluihin liittyvästä yhteistyöstä.

5. KESKEISET TOIMINTAEDELLYTYKSET PAIKOILLEEN

Sähköinen hallinto on nyt käännekohdassa. Merkittävä edistyminen edellyttää jatkossa tiettyjä toimintaedellytyksiä, jotka ovat tarpeen etenkin vahvan vaikutuksen palvelujen tehokkuuden kannalta. Erityisen tärkeinä pidetään julkisten palvelujen käyttöön liittyvää yhteentoimivaa sähköisen identiteetin hallintajärjestelmää (eIDM), sähköistä asiakirjojen varmentamista sekä sähköistä arkistointia.

¹⁹ Kynnysarvot: yksinkertaisten julkisten palvelujen noin 50 000 eurosta julkisten rakennusurakoitten noin 6 miljoonaan euroon.

²⁰ KOM(2004) 841. Sähköisten julkisten hankintojen sääntelykehys (hankintadirektiivit 2004/18/EY ja 2004/17/EY).

EU-maissa käytetään jo eIDM-järjestelmiä, jotka on räätälöity palvelutarpeiden, kulttuurinäkökohtien ja tietosuojaan liittyvien seikkojen perusteella. Yhdenmukaistetut kansalliset henkilötodistukset voisivat olla yksi keino toteuttaa julkisiin palveluihin liittyvä sähköisen identiteetin hallinta, mutta niiden käyttö on jäsenvaltioiden päätettävissä. Biometriset henkilökortit ja julkisten palvelujen sähköiset tunnistusjärjestelmät eroavat toisistaan selvästi: kun henkilökortit palvelevat yleistä turvallisuutta esimerkiksi helpottamalla yhtenäistä rajavalvontaa ja tukemalla terrorismintorjuntaa, julkisten palvelujen sähköisillä tunnistusjärjestelmillä pyritään helpottamaan palvelujen käyttöä ja tarjoamaan räätälöityjä ja älykkäitä palveluja.

Jäsenvaltiot tunnustavat yhteentoimivan sähköisen identiteetin hallintajärjestelmän merkityksen pyrittäessä varmistamaan, että **vuoteen 2010 mennessä Euroopan kansalaiset ja yritykset voivat käyttää julkisia palveluja omassa maassaan tai jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa turvallisella ja helppokäyttöisellä, tietoturvamääräysten mukaisella sähköisellä tunnistautumisvälineellä, jonka he ovat paikallis-, alue- tai keskusviranomaiselta saaneet.**

Euroopan komissio ehdottaa pragmaattista tapaa käsitellä eri eIDM-järjestelmien yhteentoimivuutta. Tarkoituksena on kunnioittaa eri maiden lähestymistapoja ja ratkaisuja ja olla luomatta esteitä julkisten palvelujen käytölle rajojen ylitse.

Mahdollisesti järjestettävällä julkisella kuulemisella selvitetään yleisön suhtautumista asiaan. Yksi menettely, jota voidaan käyttää sähköisessä tunnistautumisessa, on sähköinen allekirjoitus. Poistaakseen esteitä yhtenäismarkkinoiden toimivuudelta komissio pyrkii sähköisiä allekirjoituksia koskevaan direktiiviin liittyvissä jatkotoimissaan aktiivisesti edistämään sähköisten allekirjoitusten keskinäistä tunnustamista ja yhteentoimivuutta. Lisäksi komissio selvittää, tarvitaanko julkisiin palveluihin liittyvien sähköisten tunnistus- ja varmennusmenettelyjen kehittämiseen sääntelytoimia.

Sähköiset asiakirjat ovat puolestaan olennaisia monien palvelujen kannalta – sellaisia ovat esimerkiksi julkisista hankinnoista tehtävät sopimukset, etälääkemääräykset ja koulutuksesta annettavat todistukset. Aikavälillä 2006–2010 komissio luo yhdessä jäsenvaltioiden kanssa yleiseurooppalaisen viitekehyksen varmennettuja sähköisiä asiakirjoja varten sekä laatii ja toteuttaa työohjelman, jolla tiivistetään hallinto- ja varmennetoimiin liittyvää yhteistyötä julkisten hallintoelinten sähköisten tiedostojen ja arkistojen rajatylittävän käytön helpottamiseksi.

Yhteentoimivuus on luonteeltaan yleinen toimintaedellytys. Yhteentoimivat olennaiset infrastruktuuripalvelut (esim. hallintoelinten suojattua viestintää taikka rekisterien rajatylittävää käyttöä varten), yhteiset eritelvät, yhteentoimivuuohjeet sekä uudelleenkäytettävät ohjelmistot ovat kaikki tekijöitä, joita vahvasti vaikuttavaan sähköiseen hallintoon tarvitaan. Parhaillaan valmistellaan ajantasaistettujen eurooppalaisten yhteentoimivuuasperiaatteiden hyväksymistä sekä edistämis- ja tiedotustoimia, jotka liittyvät standardeihin, avoimiin eritelmiin ja avoimiin käyttöliittymiin perustuviin sähköisiin viranomaispalveluihin, kuten yhteentoimivuudesta annetussa tiedonannossa²¹ suunniteltiin.

²¹ Yleiseurooppalaisten sähköisten viranomaispalveluiden yhteentoimivuus, KOM(2006) 45.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa komissio toteuttaa seuraavat toimet:	
2006	Sovitaan jäsenvaltioiden kanssa suunnitelmasta, jossa asetetaan mitattavat tavoitteet ja etapit toimille, joiden avulla laaditaan vuoteen 2010 mennessä eurooppalaiset puitteet julkisiin palveluihin liittyvää sähköisen identiteetin hallintaa (eIDM) varten kansallisten eIDM-järjestelmien yhteentoimivuuden ja keskinäisen tunnustamisen pohjalta.
2007	Sovitaan yhteisistä eritelmistä yhteentoimivalle eIDM-järjestelmälle EU:ssa.
2008	Seurataan laajoja koehankkeita, joissa käytetään yhteentoimivia eIDM-järjestelmiä rajatylittävissä palveluissa yhteisten eritelmien pohjalta.
2009	Sähköiset allekirjoitukset sähköisessä hallinnossa: tehdään selvitys sähköisten allekirjoitusten käyttöäntotosta julkisissa palveluissa.
2010	Selvitetään, missä määrin jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön yhteentoimivien eIDM-järjestelmien eurooppalaiset eIDM-puitteet.

6. VAHVISTETAAN OSALLISTUMISTA JA DEMOKRAATTISTA PÄÄTÖKSENTEKOA EUROOPASSA

Demokraattiseen päätöksentekoon ja osallistumiseen liittyy useita haasteita. Äänestysprosentti kansallisissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa jää Euroopassa yleisesti pieneksi (silloin kuin äänestäminen ei ole pakollista). Yleinen käsitys on, että päätöksenteosta on tullut monimutkaisempaa, puolueita ja etunäkökohtia on enemmän ja kompromissit ovat vaikeampia. Kansalaiset ovat yhä paremmin selvillä asioista ja vaativat laajempaa osallistumista. Hallitukset hakevat laajaa ja edustavaa tukea politiikalleen, jotta ne voisivat toteuttaa sitä tehokkaasti ja välttää uudet yhteiskunnalliset kahtiajaot ja kansalaisten jakautumisen niihin, jotka osallistuvat demokraattiseen vaikuttamiseen, ja niihin joita se ei kiinnosta. Yhteiskunnallinen yhtenäisyys edellyttää Euroopassa parempaa päätöksentekoa ja kansalaisten laajempaa ottamista mukaan demokraattisen päätöksenteon kaikkiin vaiheisiin Euroopan tasoa myöten.

Tarjolla on kuitenkin myös uusia mahdollisuuksia, kuten se, että tieto- ja viestintätekniikan avulla on mahdollista saada runsaasti kansalaisia mukaan julkiseen keskusteluun ja päätöksentekoon kuntatasolta Euroopan tasolle saakka. Internet on jo luonut uudenlaisia tapoja ilmaista poliittisia näkemyksiä ja keskustella julkisesti: hyvän esimerkin tarjoavat blogit.

Sähköinen demokratia eli sähköinen vaikuttaminen ja osallistuminen on linkki demokratian, uuden teknologian sekä uusien yhteiskunnallisten organisaatiomallien ja hallintomallien välillä. Sähköisestä hallinnosta järjestettyyn online-mielipidetiedusteluun vastanneista 65 prosenttia odottaa sähköisen demokratian auttavan vähentämään demokratiavajetta,²² ja sähköisen demokratian soveltamisesta annettiin hyviä esimerkkejä. Toimia kaipaava kuitenkin vielä moni kysymys osallisuudesta aina päätöksenteon laatuun.

²²

Tietoyhteiskunnan ja viestintien pääosaston loka–joulukuussa 2005 järjestämä online-kuulemiskierros.

Euroopan komission tehtävänä on luoda edellytykset Euroopan tason yhteistyölle (etenkin vammaisten osallistumismahdollisuuksien – eParticipation – yhteydessä), vauhdittaa edistymistä kierrättämällä eri ratkaisuja eri puolilta maailmaa ja tukemalla tieto- ja viestintätekniikan avulla EU:n toimielinten avoimuutta ja kansalaisten osallistumista. Panoksensa antavat myös eCommission-aloite ja Euroopan avoimuusaloite.²³ Yhdessä EU-maiden parlamenttien ja muiden sidosryhmien kanssa kartoitetaan lisäksi parhaita toimintamalleja ja yhteisiä eritelmiä välineille, joilla kansalaiset saadaan lähemmäksi parlamentaarista päätöksentekoa.

Komissio toteuttaa sidosryhmiä kuultuaan seuraavat toimet:	
2006–2010	Testataan tietotekniikkapohjaisia välineitä, joilla edistetään demokraattisen päätöksenteon avoimuutta ja yleisön osallistumista siihen. Tuetaan kokemustenvaihtoa.
2006	Ryhdytään laatimaan tietotekniikkapohjaisia välineitä parlamentaarisen päätöksenteon tehostamiseksi.
2007–2013	Nostetaan kehittyneet sähköisen demokratian muodot prioriteetiksi seitsemänteen puiteohjelmaan kuuluvassa IST-tutkimusohjelmassa.

7. i2010-ALOITTEeseen KUULUVAN SÄHKÖISEN HALLINNON TOIMINTASUUNNITELMAN HALLINTO JA TOTEUTUS

Tämän toimintasuunnitelman toteuttaminen perustuu pitkälti yhteistyöhön jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien kanssa. EU:n tasolla toimintasuunnitelmaa tukevat mm. seuraavat ohjelmat: Modinis,²⁴ eTEN,²⁵ IST,²⁶ HVTYK²⁷ sekä tuleva kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma.²⁸

Koska kansallisten sähköisen hallinnon aloitteitten vetäjistä ja edustajista koostuvalla sähköistä hallintoa käsittelevällä alaryhmällä on olennainen rooli, tuloksekkaat työmenetelmät ja toimiva yhteys EPAN-verkon kanssa, komissio aikoo jäsenvaltioita kuultuaan ehdottaa ryhmän toiminnan jatkamista i2010-aloitteen yhteydessä toimivana strategisena ryhmänä.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja kuullen eri sidosryhmiä komissio harjoittaa strategista seurantaa, laatii toimintasuunnitelmia ja seuraa eurooppalaisen sähköisen toimintasuunnitelman toteuttamista.

Ryhmä raportoi toimintasuunnitelman nivomisesta kansallisiin sähköisen hallinnon suunnitelmiin (jäsenvaltiot ovat luvanneet raportoida asiasta vuonna 2006) ja kehittää strategioita erityisistä aiheista, kuten osallisuutta edistävästä sähköisestä hallinnosta ja kansalaisille suunnatuista vahvan vaikutuksen palveluista.

²³ Puheenjohtajan ja komissaarien Wallström, Kallas, Hübner ja Fisher Boel tiedonanto komissiolle Euroopan avoimuusaloitteen käynnistämisestä, SEK(2005) 1300 – ei saatavissa suomeksi.

²⁴ Ks. http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/all_about/modinis/.

²⁵ Ks. http://europa.eu.int/information_society/activities/eten/.

²⁶ Ks. <http://www.cordis.lu/ist>.

²⁷ Ks. <http://europa.eu.int/idabc/>.

²⁸ Ks. http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/.

i2010-vuosikertomuksessa ja kahden vuoden välein pidettävissä ministerikokouksissa on tarkoitus luoda kattava katsaus edistymiseen, linjata poliittisia prioriteetteja ja päättää toimintasuunnitelman päivittämisestä ottaen huomioon saavutukset ja edistäen ratkaisuja, joita voidaan soveltaa muuallakin.

Komissio valmistelee tulevan puheenjohtajavaltion Portugalin kanssa neljättä sähköisen hallinnon ministerikonferenssia, joka on määrä pitää Portugalissa vuonna 2007.

Tämän toimintasuunnitelman päätavoitteena on luonnollisesti saada aikaan hyötyä Euroopalle, mutta kokemuksista saattaa olla hyötyä myös kansainvälisessä yhteistyössä mm. kehitysmaiden kanssa.

8. PÄÄTELMÄT

Maailmanlaajuisesti kilpailukykyinen Eurooppa tarvitsee välttämättä tehokasta ja innovatiivista julkishallintoa. Sähköinen hallinto tarjoaa keinon vapauttaa julkisen sektorin potentiaalia. Tällä i2010-aloitteessa ilmoitetulla toimintasuunnitelmalla viitoitetaan sähköisen hallinnon tulevaisuutta Euroopassa ja tuodaan esiin keskeisiä seikkoja, jotka EY:n ohjelmissa, aloitteissa ja politiikassa olisi otettava huomioon aikavälillä 2006–2010. Lisäksi linjataan tulevia käytännön toimia etenemissuunnitelmien ja painopistealueilla toteutettavan strategisen seurannan avulla. Toimintasuunnitelman toteuttamiseen tarvitaan kaikkien osapuolten yhteistyötä.